

Undervisa tillgängligt

Lathund för lärare vid Högskolan Kristianstad

Lathund för tillgänglig undervisning

Distansstudier	<ul style="list-style-type: none">▪ Öppna distansföreläsningar även för campusstudenter. Det ger möjlighet för campusstudenter att ta del av material flera gånger och på olika sätt.▪ Uppmuntra kontinuerlig kontakt mellan kursdeltagarna via forum på It'slearning▪ Döva och hörselskadade studenter kan inte ta del av föreläsningar via t.ex. Adobe Connect. Planera, om möjligt, för alternativa undervisningssätt när kursen förbereds.
Examinationer	<ul style="list-style-type: none">▪ Variera examinationsformerna.▪ Låt studenterna välja mellan olika examinationsformer.▪ Presentera uppgifterna på ett för studenten logiskt och tydligt sätt.▪ Använd ett enkelt och begripligt språk (www.sprakradet.se/klarsprak).▪ Använder du flervalfrågor så bör svarsalternativen tydligt skilja sig åt.▪ Undvik långa meningar och frågor med en eller flera negationer.▪ Använd gärna teckenstorlek 13 eller större.▪ Layouten har stor betydelse för tydligheten i en uppgift.▪ Om möjligt, låt alla få skriva sina tentamen på dator.
Föreläsningar	<ul style="list-style-type: none">▪ Använd alltid mikrofon.▪ Upprepa frågor och inlägg från åhörarna så att alla har möjlighet att höra.▪ Tala alltid vänd mot gruppen så att munrörelser, mimik och kroppsrörelser kan avläsas.▪ Börja föreläsningen med att ge en kortfattad överblick av vad som kommer att tas upp. Repetera om möjligt kortfattat föregående föreläsning. Gör en sammanfattning av innehållet i föreläsningen avslutningsvis.▪ Presentera information och kunskapsstoff på ett tydligt och strukturerat sätt. Ge instruktioner och anvisningar både muntligt och skriftligt.▪ Skriv tydligt, använd ej skrivstil. Läs upp text på PowerPoint.▪ Variera om möjligt föreläsningar med till exempel "bikupa".▪ Om undervisningen tolkas till teckenspråk, var beredd att delge tolkarna ditt material i förväg.
Föreläsningsmaterial i förväg	<ul style="list-style-type: none">▪ Lägg ut åhörarkopior i förväg så att studenterna kan förbereda sig på innehåll, nya ord och begrepp och lättare hinna anteckna under föreläsningen.▪ Anpassa gärna eget producerat kursmaterial så att det är dubbelt radavstånd och större mellanrum mellan styckena.▪ Använd starka kontraster.▪ E-posta om möjligt materialet till studenter med funktionsnedsättning, eller lägg upp det på kursplattformen

	<p>så att studenten kan medföra egen dator med bildspelet till föreläsningen, eller alternativt skriva ut kopiorna.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Delge artiklar som kommer att användas i föreläsningen i förväg. Utskrifter bör göras på vitt, matt papper med svart tryck. Kursmaterial som t.ex. kompendier bör finnas i elektronisk form, helst i Word-format, för att enkelt kunna läsas med talsyntes eller punktskriftsdisplay.
Grupparbete och praktiska moment	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bestäm gruppindelningar och utse samarbetspartners! Att inte bli vald drabbar ofta studenter med funktionsnedsättning. ▪ Var uppmärksam på att en del studenter med funktionsnedsättning har svårt att arbeta tillsammans utan styrning från läraren. ▪ Praktiska moment kan kräva extra planering för studenter med funktionsnedsättning.
It'slearning	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kom överens om en gemensam struktur på plattformen och försök att hålla fast vid den under kursens/kursernas gång.
Kurslitteratur	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Det är av stor vikt att litteraturlistan fastställs i god tid före kursstart. En talbok tar ofta minst 8 veckor att framställa. En ljudbok med mänskligt tal tar upp till 4 månader att framställa. ▪ Ge anvisningar till kurslitteraturen och nyckelord/begrepp till litteraturen.
Kursplan	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tydliga mål och färdighetskrav underlättar för studenterna och är en bra utgångspunkt när nödvändiga anpassningar behöver göras. Det är viktigt att det framgår vilka färdigheter och kunskaper som ska bedömas och att bedömningskriterierna är tydliga.
OH-material	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Förstora typsnitt och använd fet skrift i PowerPoint etc. ▪ Använd textfärger med starka kontraster ▪ Använd ej kursiv stil. ▪ Använd enkla bilder med få detaljer. ▪ Använd läsram och skärma av information i PowerPoint. ▪ Läs alltid upp innehållet som du visar.
Seminarier	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lärosalar ska vara utrustade med hörslinga och mikrofoner. ▪ Studenter med talängslan kan inledningsvis redovisa i mindre grupp, enbart för läraren eller tillåtas inleda seminariet. Att slippa tala är inte alltid det bästa stödet. ▪ Notera gärna stödord på tavlan under seminariet, för att ge struktur och minneshjälp.
Skrivtavla/ whiteboard	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Disponera texten tydligt och överblickbart ▪ Bygg stegvis upp informationen på tavlan. ▪ Strukturera och kategorisera det skrivna. ▪ Undvik skrivstil! ▪ Använd pennor med skarpa kontraster som t.ex. svart eller blått – på ren whiteboard. ▪ Läs upp det du skriver.

	<ul style="list-style-type: none">▪ Ge studenten möjlighet att fotografera av skrivtavlan.
VFU	<ul style="list-style-type: none">▪ Alla VFU-platser är inte tillgängliga för studenter med funktionsnedsättningar. I vissa fall behöver därför praktikplatsen förberedas. Då kan det vara bra med samarbete mellan kursansvarig, student, VFU-platsen och samordnaren för studenter med funktionsnedsättning.

Några specifika funktionsnedsättningar och sätt som kan underlätta studiesituationen

ADHD	<p>ADHD är en funktionsnedsättning som innebär att man har problem med uppmärksamheten, överaktivitet och impulsivitet.</p> <ul style="list-style-type: none">• Studenten kan ha svårigheter med sociala relationer.• Tidsplanering kan vara svårt (organisera, prioritera, skifta fokus, slutföra uppgifter).• Det är energikrävande att sova bland alla intryck och hålla fokus.• Pga. ovanstående kan funktionsnedsättningen medföra trötthet, stresskänslighet och glömska.
Undervisa tillgängligt	<ul style="list-style-type: none">▪ Ge information i god tid, gärna skriftligt.▪ Ge både muntlig och skriftlig information som är rak och tydlig▪ Gärna visuella hjälpmedel då så är möjligt.▪ Försök att skapa lugna omgivningar.▪ Ge påminnelser och hjälp att strukturera och planera om möjligt.▪ Läsanvisningar.▪ Rasten är extra viktig.▪ Vid problembaserad undervisning kan studenten behöva extra stöd med struktur.▪ Mentor som hjälper till med struktur och planering (LRC arvoderar mentorer).▪ Studiegrupper som stöd.▪ Gruppindelning gös med fördel av läraren så att inte studenter har svårigheter med sociala relationer hamnar i en besvärlig situation.

Dyslexi/ läs- och skrivsvårigheter	<p>Dyslexi/ specifika läs- och skrivsvårigheter, är en varaktig funktionsnedsättning som innebär att en person har svårt att läsa eller skriva.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Läsningen går långsamt och kräver mycket energi.▪ Det kan vara svårt att minnas det som man läst – läsförståelsen är svag.▪ Vid avkodningen kastas bokstäver om och man läser fel på småord och ändelser.▪ Det är lätt att staka sig på vissa ord.▪ Det är svårt att få ned det tänkta ordet som text.▪ Det är ofta svårt att stava.▪ Det är svårt att bygga upp grammatiskt korrekta och fullständiga satser.▪ Handstilen är ibland svårläst.
---	---

Undervisa tillgängligt	<p>Följande kan verka kompensering och underlätta studiesituationen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Inläst litteratur. ▪ Läsanvisningar. ▪ Anteckningsstöd. ▪ Möjlighet att få spela in vid föreläsningar. ▪ Förlängd tid vid tentamen med anpassad dator. ▪ Få stort mellanrum mellan tentamensfrågorna. ▪ Lärarbesök under tentamen för klargörande. ▪ Muntlig tentamen/muntlig komplettering – få prova olika tentamens former. ▪ Möjlighet att diskutera uppgifter med lärare.
------------------------	---

Hörsel- nedsättningar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klarar inte konversation i stor grupp. ▪ Har svårigheter att höra när flera talar samtidigt. ▪ Har svårt att selektera ljud och är ljudkänslig. ▪ Är beroende av ögonkontakt med talaren. ▪ Har svårt att höra frågor från andra studenter. ▪ Kan inte sitta långt bak i föreläsningssalen.
Undervisa tillgängligt	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Använd mikrofon i alla klassrum. ▪ Användande av hörslinga. ▪ Tillgång till tolk. ▪ Ögonkontakt med den som talar. ▪ Undvika konversation i stora grupper. ▪ Tillgång till slutna grupprum. ▪ Förlängd tid vid tentamen. ▪ Anteckningsstöd.

Synnedsättningar	<p>Synnedsättning är en funktionsnedsättning som kan bero på många olika saker. Den kan vara orsakad av brytningsfel eller ögonsjukdomar. Den kan ha neurologiska orsaker eller andra tillstånd i kroppen som påverkar synen. Ibland kan behov av ledhund finnas, speciella anpassningar kan då behövas. En person med synnedsättning har ofta följande svårigheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Svårigheter att läsa längre texter, längre stunder och på långt håll. ▪ Svårigheter att orientera sig på nya platser.
Undervisa tillgängligt	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Möjlighet att spela in föreläsningar. ▪ Tillgång till föreläsningmaterial i förväg. ▪ Strukturerade och kontrastrika OH. ▪ Tentamensfrågor upplästa eller förstorade. ▪ Förlängd tid vid tentamen. ▪ Muntlig tentamen – varierad examinationer. ▪ Tillgång till föreläsningmaterial i förväg.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Läsförstoringsprogram på datorn eller andra kompensatoriska programvaror. ▪ Inläst litteratur. ▪ Anteckningsstöd.
--	---

Rörelsehinder	<p>Rörelsehinder kan ta sig uttryck på olika sätt. En eller flera kroppsdelar har helt eller delvis förlorat sin funktion.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Person med rörelsehinder kan bli trött snabbare när de skriver än andra personer.
Undervisa tillgängligt	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Möjlighet att spela in föreläsningar. ▪ Tillhandahåll dina PowerPoint eller anteckningar, gärna i förväg om möjligt. ▪ Ta raster, läs inte in rasten. ▪ Ta inte för korta raster. Raster på 10 minuter är ofta för korta. ▪ Diskutera med god framförhållning möjligheten att följa med på exkursioner. Hur kan man kompensera att en student inte deltar på en exkursion? ▪ Tala direkt till studenten. ▪ Examinationsformen kan behöva ses över.